

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2025-54361 van:

De heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, Volte 1B, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 7 juli 2025 een klaagschrift, gedateerd op 7 juli 2025, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen het rookverbod dat heeft gegolden voor klager van september 2022 tot december 2023.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, hierna te noemen: 'PVP.

De klachtencommissie ontving een verweerschrift van mevrouw XXXX, regiebehandelaar ten tijde van het verblijf van klager en mevrouw XXXX, jurist, op 22 juli 2025, gedateerd op dezelfde dag. De klacht is aangehouden in afwachting van de uitspraak met betrekking tot het rookbeleid van de rechtbank Oost-Brabant in oktober 2025, waarna de klachtencommissie een onderbouwing van het verzoek van schadevergoeding heeft ontvangen op 28 november 2025. De reactie van de instelling op deze onderbouwing is door de klachtencommissie ontvangen d.d. 12 januari 2026.

Klager heeft aangegeven af te zien van de mogelijkheid om zijn klacht mondeling te laten behandelen. De instelling is akkoord gegaan met schriftelijke afdoening van de klacht.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- het rookverbod dat heeft gegolden in de instelling van juli 2022 tot december 2023.

3. Standpunt van klager

Klager vraagt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Hij stelt zich op het standpunt dat door het rookverbod hem onrecht is aangedaan. Hij mocht gedurende het rookverbod nergens roken, niet binnen en niet buiten. Omdat hij verbleef in de gesloten afdeling van De Woenselse Poort werd het roken hem onmogelijk gemaakt.

Klager werd hierdoor gedwongen om te stoppen met roken. Dit heeft veel impact op hem gehad. Zijn levenslust werd hem ontnomen, aldus klager. Hij rookt al jaren. Een sigaretje roken, geeft hem rust. Hij heeft zich machteloos gevoeld, en geïntimideerd, vernederd, gestrest, gefrustreerd, verdrietig en rechteloos.

Daarbij komt dat de communicatie onduidelijk was rondom het rookverbod, wat voor extra stress zorgde, aldus klager. Een paar keer is hij verder op verdenking van het in bezit hebben van

rookwaar/contrabande gefouilleerd, wat hij als vernederend en stressvol ervaren heeft. Hij had door het niet kunnen roken tevens last van slapeloosheid. Dat heeft zijn traject volgens klager in de weg gezeten. Tenslotte had klager veel last van de eindeloze discussies met personeel over het al dan niet gerookt hebben.

4. Standpunt van verweerster

Volgens verweerster blijkt uit de recente uitspraak van de Rechtspraak voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) van 21 maart 2025 dat het rookverbod achteraf gezien niet onrechtmatig was. De argumenten uit die uitspraak geven aanleiding om de huidige klacht feitelijk ongegrond te verklaren en vergoedingen af te wijzen of te matigen. Ook de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 10 juni jongstleden geeft aan dat het rookverbod achteraf gezien niet als ondoelmatig en/of onrechtmatig hoeft te worden aangemerkt, aldus verweerster.

Voorts stelt verweerster dat het verzoek om schadevergoeding, bij gegrondverklaring van de klacht, dient te worden afgewezen danwel gematigd dient te worden. Verweerster voert daartoe aan:

- dat klager voorafgaand aan het rookverbod aangaf dat hij wilde stoppen met roken. Hij kreeg hier ondersteuning bij. Meermaals is klager gestopt met roken en weer begonnen met roken.
- Meermaals zijn er aanwijzingen geweest dat klager ondanks het rookverbod toch is blijven roken. Frequent is klager cannabis blijven gebruiken, blijktens positieve testen, tijdens die periode. Het middelengebruik is gestopt in juli 2024, na adequate instelling op antipsychose medicatie, aldus het verweerschrift. In tegenstelling tot wat klager in zijn verweerschrift schrijft, zouden een aantal van de door klager genoemde klachten eerder aan het middelengebruik te wijten zijn dan aan het rookvrij leven.
- Klager heeft hulp door middel van medicatie bij zijn slaapproblemen afgewezen tijdens de periode waarin het rookverbod gold. Dit kan eveneens wijzen op een grotere rol van het psychiatrische toestandbeeld van klager, destijds, in de periode waarin het rookverbod gold, dan op het rookvrij blijven, wat klager stelt.
- Het traject van klager is nimmer vertraagd door het destijds geldende rookverbod, zo wordt uitgelegd in het verweerschrift aan de hand van de opsomming van de gebeurtenissen in de periode waarin klager medicijngebruik afwees en overplaatsing aanvraag met behulp van ondersteuning door zijn advocaat, wat zijn traject vertraagd heeft tot juli 2024, door medicamenteuze behandeling.

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om de klacht ongegrond te verklaren en het verzoek tot schadevergoeding af te wijzen. In geval van gegrondverklaring van de klacht, verzoekt verweerster de hoogte van de schadevergoeding te matigen. Verweerster geeft aan dat het volgens de instelling billijk is om de schadevergoeding in onderhavige klacht tot 50 euro per maand te matigen. Dit vanwege onvoldoende onderbouwde argumentatie voor schadevergoeding en als voorstel voor middeling tussen de twee genoemde uitspraken van rechtbanken.

In de reactie van de verweerster van 12 januari 2026 is voorts te lezen dat primair het standpunt wordt ingenomen dat de schadevergoeding afgewezen dient te worden omdat schade niet aannemelijk is gemaakt, er sprake is van verdenking van illegale handel en omdat klager zelf aanvankelijk intrinsiek gemotiveerd was om te stoppen met roken.

Subsidiair, indien wel schadevergoeding wordt toegekend, die te beperken tot enkele dagen waaruit op grond van de verpleegkundige rapporten blijkt dat daadwerkelijk en aantoonbaar schade is geleden, te weten 7 dagen (31 augustus tot en met 9 september 2022).

5. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klager was ten tijde van het indienen van de klacht de strafrechtelijke maatregel terbeschikkingstelling met dwangverpleging opgelegd. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zoals GGZE/De Woenselse Poort, is op grond van artikel 9:1 Wvggz de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Klager klaagt over de beslissing over toepasselijkheid van de huisregels zoals bedoeld in artikel 8:15 Wvggz, zodat de klachtencommissie bevoegd is van de klacht van klager kennis te nemen.

6. De beoordeling van de klachten

Klager klaagt over het algehele rookverbod dat in de instelling gold in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klachtencommissie neemt tot uitgangspunt dat de Rechtbank Oost-Brabant in haar uitspraak d.d. 30 november 2023 dit rookverbod onrechtmatig heeft verklaard.

De klachtencommissie heeft er kennis van genomen dat er inmiddels andere ggz- en penitentiaire instellingen in Nederland zijn die een algeheel rookverbod hebben ingesteld. Ook is de jurisprudentie op dit punt in ontwikkeling. Zo heeft de RSJ in twee uitspraken van 21 maart 2025 de klachten met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag ongegrond verklaard. Ook heeft de rechtbank Amsterdam in een recente uitspraak van 10 juni 2025 overwogen en beslist dat een bij een andere Wvggz instelling geldend algeheel rookverbod wél rechtsgeldig mocht worden ingesteld op basis van de aldaar geldende huisregels.

De klachtencommissie is van oordeel dat de betreffende uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en voormelde uitspraak van de Rechtbank Amsterdam er niet toe leiden dat het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 thans wel als rechtmatig beoordeeld kan worden. Daaraan ligt het volgende ten grondslag.

De rechtspositie van klager in de instelling wordt beheerst door de Wvggz. Op basis van deze wet is de rechtbank de aangewezen beroepsinstantie ter zake van klachten over verplichte zorg en niet de RSJ. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 is in kracht van gewijsde gegaan en er zijn geen recentere uitspraken van die rechtbank of de Hoge Raad bekend met een ander oordeel over het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 blijft derhalve leidend voor de klachtencommissie ten aanzien van klachten over het algehele rookverbod in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klacht van klager ziet op het algehele rookverbod in deze periode.

Met verweerster is de klachtencommissie van oordeel dat de klachten die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en van de Rechtbank Amsterdam d.d. 10 juni 2025 wel grote gelijkenissen vertonen met de onderhavige klacht. Ook heeft de instelling vergelijkbare afwegingen moet maken tussen het zelfbeschikkingsrecht van rokende patiënten ten opzichte van de het recht op lichamelijke integriteit van niet rokende patiënten en medewerkers en de veiligheid binnen de instelling.

Niettemin heeft de instelling in haar verweerschrift geen nieuwe feiten of omstandigheden naar voren gebracht op basis waarvan de klachtencommissie thans tot een ander oordeel komt dan de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Zo beschikt de klachtencommissie niet over een (actueel) onderzoeksrapport waarin de risico's van het (beperkt) toestaan van roken binnen de instelling voor de algehele veiligheid worden uiteengezet of geduid. Een dergelijk rapport was bijvoorbeeld wel voor handen in de zaken die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025.

Daar komt bij dat door verweerder desgevraagd is aangegeven dat er niet een nieuw algeheel rookverbod geldt binnen de instelling, dan wel dat er op korte termijn een nieuw algeheel rookverbod wordt ingevoerd.

Hoewel het de klachtencommissie duidelijk is geworden dat de instelling het algehele rookverbod met de beste intenties voor haar patiënten en medewerkers heeft ingevoerd, zijn er thans geen termen aanwezig om een ander oordeel te vormen over het algehele rookverbod in de instelling in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023, dan het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Gelet op het vorenstaande komt de klachtencommissie tot de slotsom dat de klacht van klager **gegrond** is.

7. Schadevergoeding

Nu de klachtencommissie de klacht van klager gegrond verklaart met betrekking tot het rookverbod, kent zij een schadevergoeding toe aan klager ten laste van de instelling.

Vanwege de diverse uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant, welke de klachtencommissie dient te volgen, volgt hierna een overzicht van het algemene kader en een chronologie van de uitspraken van de rechtbank.

I. Algemeen kader

De rechtbank Oost-Brabant heeft inmiddels meerdere keren beslist dat het algehele rookverbod dat binnen GGZE heeft gegolden van 1 juli 2022 tot 30 november 2023 niet kon worden gebaseerd op de juridische grondslag waaraan huisregels dienen te voldoen. Huisregels regelen de veiligheid en de ordelijke gang van zaken en de rechtbank is van oordeel dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat een algeheel rookverbod (dus ook in de buitenlucht) noodzakelijk was voor die veiligheid en die ordelijke gang van zaken.

De chronologie in de uitspraken van de rechtbank is als volgt:

Bij beschikking van 30 november 2023 (ECLI:NL:RBOBR:2023:5564) heeft de rechtbank geoordeeld dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat het algehele rookverbod noodzakelijk is voor de ordelijke gang van zaken en de veiligheid binnen de accommodatie. Een verzoek om schadevergoeding heeft de rechtbank toen afgewezen omdat de klager in die zaak zijn verzoek om schadevergoeding onvoldoende had onderbouwd.

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtspraak gevolgd blijkens haar beslissing van 27 december 2023 (2023/062). Klachten tegen het algehele rookverbod zijn daarop gegrond verklaard en klagers dienen de schadevergoeding die zij op basis daarvan verzoeken te onderbouwen.

Daarbij heeft de klachtencommissie verder overwogen dat het slechts verzoeken om een willekeurig bedrag aan schadevergoeding niet kan worden toegewezen. Zo'n verzoek dient te worden onderbouwd.

Bovendien heeft de klachtencommissie in deze beslissing overwogen dat het niet zo kan zijn dat als een klager als gevolg van het algehele rookverbod in het illegale circuit rookwaar koopt tegen (veel) hogere prijzen hij deze ‘meerkosten’ bij wijze van schadevergoeding op de instelling zou kunnen verhalen. Het kan immers niet zo zijn dat het feit dat er kennelijk -al dan niet illegale- handel in rookwaar bestaat die handel dan via de weg van de schadevergoeding door de instelling zou worden gefinancierd.

Bij beschikking van de Rechtbank Oost-Brabant van 7 juni 2024 (ECLI:NL:RBOBR:2024:3235) heeft de rechtbank opnieuw geoordeeld dat het algehele rookverbod niet geldig was en vervolgens ook beslist dat het ook mogelijk is om schadevergoeding te vragen als een klacht, die betrekking heeft op onjuiste toepassing van de huisregels, gegrond wordt verklaard.

In diezelfde beschikking heeft de rechtbank voorts beslist dat het ‘aannemelijk’ is dat een klager als gevolg van het algehele rookverbod nadeel heeft ondervonden in de vorm van spanning en frustratie op grond waarvan er recht bestaat op een schadevergoeding naar billijkheid. Het niet mogen roken werkt aldus de rechtbank spannings- en frustratie-verhogend. In de onderhavige zaak bleek dat meerdere keren uit de voortgangsrapportages. De rechtbank heeft op basis daarvan een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend over een periode van 14 maanden (€ 1.400,-).

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtbank -in het algemeen- gevolgd, onder andere in haar beslissingen van 9 oktober 2024 (2024-039) en 28 juli 2025 (2025-53268) en de klachten over het algehele rookverbod gegrond verklaard en een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend dat het rookverbod in een individueel geval heeft gegolden.

In juli 2024 heeft het Landelijk Overleg Vakinhoudelijke Voorzitters (LOVF) van de Rechtspraak de Oriëntatiepunten voor schadevergoeding in verplichte zorgzaken gepubliceerd.

Onder verwijzing naar deze Oriëntatiepunten heeft de rechtbank Oost-Brabant in haar beschikking van 13 oktober 2025 (ECLI:NL:RBOBR:2025:7358) overwogen en beslist dat een cliënt aanspraak kan maken op een vergoeding van € 20,- per dag dat hij aan de hand van (bijvoorbeeld) de voortgangsrapportages aannemelijk kan maken dat hij ‘enige schade’ heeft geleden als gevolg van het algehele rookverbod. Daarbij verwijst de rechtbank specifiek naar gevoelens van frustratie en spanning en (dus) niet naar materiële schade, bijvoorbeeld omdat een cliënt in het illegale circuit meerkosten heeft moeten maken om ondanks het rookverbod toch rookwaar te kunnen bemachtigen.

Aan de hand van de hiervoor weergegeven stand van de rechtspraak heeft de klachtencommissie aangegeven dat zij voornemens is alle nog te beoordelen ‘rookklachten’ gegrond te verklaren. Bovendien heeft de klachtencommissie aangegeven dat zij alle klagers in de gelegenheid zal stellen om tot 1 december 2025 aan de hand van (bijvoorbeeld) de voortgangsrapportages de geleden schade te onderbouwen. De individuele klagers hebben dat gedaan en de instelling is daarop in de gelegenheid gesteld om op de aangeleverde onderbouwingen te reageren.

De klachtencommissie acht het aannemelijk dat het algehele rookverbod in de periode van juli 2022 tot en met 30 november 2023 gevoelens van spanning en frustratie kunnen hebben opgeroepen bij klager.

Echter, uit de onderbouwing van het schadeverzoek dat is ontvangen op 28 november 2025 blijkt dat gedurende die periode klager op de volgende tien dagen aantoonbaar last heeft gehad van het

rookbeleid: 30 juli 2022, 31 juli 2022, 1 augustus 2022, 4 augustus 2022, 5 augustus 2022, 7 augustus 2022, 8 augustus 2022, 9 augustus 2022, 15 augustus 2022 en 15 juni 2023.

In die dagen is de frustratie wegens het rookbeleid een thema.

Daarnaast is het de klachtencommissie gebleken dat in het geval van klager voldoende aannemelijk is gemaakt door verweerster dat klager tijdens het rookverbod te maken had met een nog niet goed ingeregeld psychotisch toestandsbeeld, met alle gevolgen van dien. Dat dit heeft geleid tot de beschreven klachten van klager, in plaats van het rookverbod, kan de klachtencommissie zich goed indenken. Dat klager ondanks dat, of zelfs juist daardoor, heeft geleden onder het rookverbod, ook al bleef hij blijkens de rapportages roken, neemt de klachtencommissie eveneens aan.

Op basis van al het voorgaande bepaalt de klachtencommissie de hoogte van de toe te kennen schadevergoeding op 10 keer 20 euro (200 euro).

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- de klacht van klager met betrekking tot het rookverbod dat heeft gegolden van juli 2022 tot december 2023

GEGROND;

- kent aan klager een schadevergoeding toe van € 200, - ten laste van de instelling.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 27 januari 2026 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX en mevrouw XXXX, psychiater, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.